

РЕШЕНИЕ

№ 4289

гр. София, 30.07.2020 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 40 състав,
в публично заседание на 02.07.2020 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Дияна Николова

при участието на секретаря Мая Георгиева и при участието на прокурора Стоян Димитров, като разгледа дело номер **11324** по описа за **2019** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.203 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс /АПК/ във вр. с чл.1, ал.2 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди /ЗОДОВ/.

Образувано е по искова молба на С. И. Ц., подадена чрез адв.Ю., с която срещу Националната агенция за приходите /НАП/ е предявен иск, заявен с правно основание чл.203 АПК, вр. чл.82, ал.1 от Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО /Общ регламент относно защитата на данните/ /GDPR/, вр. чл.39, ал.2 ЗЗЛД, вр. чл.1, ал.1 ЗОДОВ, за присъждане на сумата в размер на 1000 лева, представляваща обезщетение на ищеца за причинените му неимуществени вреди, изразяващи се в притеснения, страх и опасения за възможна злоупотреба с личните му данни, станали достъпни вследствие т.нар. „хакерска атака“, при която от електронните масиви на НАП неправомерно е била изтеглена информация в голям обем, съдържаща множество лични данни на български граждани, съобщение, за която е било публикувано от медиите на 15.07.2019г. Отговорността на НАП е ангажирана в качеството ѝ на администратор на лични данни, с твърдение, че е допуснала нарушения на чл.24 и чл.32 GDPR и чл.59, ал.1 ЗЗЛД, нарушила е и разпоредбите на чл.45, ал.1, т.6 ЗЗЛД като не е обработила личните данни по начин, който да гарантира подходящо ниво на сигурност като се приложат подходящи

технологии и организационни мерки; чл.64 ЗЗЛД, като намира, че не е изпълнено задължението за извършване на оценка на въздействието на предвидените операции по обработване на личните данни върху тяхната защита; чл.66, ал.1 и, ал.2 ЗЗЛД; чл.67 и чл.68 ЗЗЛД. Претендира се и законната лихва върху сумата на обезщетението, считано от 15.07.2019г. до окончателното ѝ изплащане.

С Определение № 9152/25.11.2019г. производството по делото е прекратено поради недопустимост на предявения иск.

По реда на инстанционния контрол постановеното по делото прекратително определение е отменено с Определение № 3332/04.03.2020г. по адм.д.№ 1132/2020г. по описа на ВАС, като е прието, че правото на обезщетение се упражнява по правилата на чл.203 и сл. АПК, а ако администраторът на лични данни е и административен орган или длъжностно лице на държавата и общините и съобразно тези по ЗОДОВ, като нормата на чл.39 ЗЗЛД не създава специален начин на обезщетение по см. на чл.8, ал.3 ЗОДОВ. Прието е също така, че исковата молба отговаря на всички формални изисквания на чл.127 и чл.128 ГПК.

При така установената редовност на исковата молба и допустимост на предявения иск, с определение от 09.03.2020г. делото е насрочено за разглеждане в открито съдебно заседание като съобразно дадената правна квалификация на иска съдът е указал на ищеца разпределената му доказателствена тежест, а именно, че в хода на производството следва да докаже наличието на всички елементи от фактическия състав на отговорността по чл.1, ал.1 ЗОДОВ – наличие на незаконосъобразно фактическо бездействие, вид и размер на причинените вреди, причинна връзка между незаконосъобразното бездействие и причинените вреди.

В съдебно заседание исковата претенция се поддържа чрез адв.Ю., който намира, че с представените от ответника писмени доказателства не се установява фактическото изпълнение на предписаните мерки за защита на обработваните и съхранявани лични данни. Претендира разноски по представен списък.

Ответникът, чрез юр.Т. в съдебно заседание, счита, че НАП като администратор на лични данни е предприел всички технически и организационни мерки за обработването на лични данни. До настоящия момент – вече 12 месеца, не бил констатиран нито един случай на изтичане на лични данни и нито един случай на измамен или нападнат гражданин, поради което моли за отхвърляне на исковата претенция. В писмен отговор на исковата молба мотивира, че до момента няма доказателства, потвърждаващи твърденията, че извършеният неоторизиран достъп до информационната система на НАП и разпространението на лични данни е в резултат на действия или актове на агенцията или нейни служители. В агенцията сочи, че са въведени процедури – част от внедрената система за управление на сигурността на информацията. Всички информационни системи на НАП, вкл. и услугите, които предоставя агенцията на клиентите си, били тествани за уязвимости, извършен бил одит на информационната и комуникационна инфраструктура на НАП от независима външна организация. В края на 2018г. била извършена проверка и от ДАЕУ, с обхват изпълнение на изискванията, предвидени в Закона за електронното управление, Наредбата за общите изисквания към информационните системи, регистрите и електронните административни услуги и Наредбата за общите изисквания за мрежова информационна сигурност /отм.26.07.2019г./ като проверката не е констатирала нарушения и/или неизпълнение на нормативни изисквания.

Участващият по делото прокурор Д. от Софийска градска прокуратура намира, че

исквата претенция не е доказана – не е доказано неправомерното бездействие на НАП. Недоказани намира и произтичащите от това бездействие вреди, за които би могло да се търси обезвреда. Намира, че в случая се касае за злоупотреба с право.

Административен съд София-град, като обсъди доводите на страните и прецени събраните по делото доказателства, приема за установено следното от фактическа и правна страна:

Въпросът за допустимостта на иска е разрешен с Определение № 3332/04.03.2020г., постановено по адм.д.№ 1132/2020г. по описа на ВАС, задължително за настоящия състав – чл.235, ал.2 АПК.

Разгледан по същество, искът е неоснователен.

Разпоредбата на чл.1, ал.1 ЗОДОВ предвижда, че държавата и общините отговарят за вреди, причинени от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност. Отговорността на държавата по ЗОДОВ е специална деликтна отговорност спрямо общата деликтна отговорност, уредена в чл.45 и сл. от Закона за задълженията и договорите /ЗЗД/. Тази отговорност произтича от общото задължение на държавата/общините при осъществяване на правомощията им техните органи и длъжностни лица да спазват правата и не накърняват законните интереси на гражданите, респ. юридическите лица. За разлика от тази отговорност, деликтната отговорност, уредена в ЗЗД произтича от общото задължение да не се вреди другиму. В този смисъл отговорността по ЗОДОВ има обективен характер – възниква при наличие на изрично предвидените в закона предпоставки и не е обусловена от наличието на виновно поведение от страна на конкретно длъжностно лице, причинило с поведението си вредата – чл.4 ЗОДОВ, докато деликтната отговорност по чл.45 и сл. ЗЗД е обусловена от виновно поведение на причинителя на вредата, вкл. в хипотезата на обезпечителната отговорност по чл.49 ЗЗД, като вината се предполага до доказване на противното.

Предпоставките, които следва да са кумулативно налице, за да се реализира отговорността по чл.1, ал.1 ЗОДОВ са: незаконосъобразен административен акт, действие или бездействие на административен орган или длъжностно лице по повод осъществяваната от него административна дейност; вреда – имуществена или неимуществена; пряка причинно-следствена връзка между незаконосъобразния акт/действие/бездействие.

В конкретния случай исквата претенция се основава на незаконосъобразно бездействие – нарушение на разпоредбите на чл.24 и чл.32 GDPR и чл.59, ал.1 ЗЗЛД, чл.45, ал.1, т.6 ЗЗЛД, чл.64 ЗЗЛД, чл.66, ал.1 и ал.2 ЗЗЛД; чл.67 и чл.68 ЗЗЛД – неизпълнение на задължението за обработване на личните данни по начин, който да гарантира подходящо ниво на сигурност като се приложат подходящи технологии и организационни мерки и неизвършване на оценка на въздействието на предвидените операции по обработване на личните данни върху тяхната защита. Следва да се отбележи, че когато визиращо незаконосъобразно бездействие, разпоредбата на чл.1, ал.1 ЗОДОВ има предвид незаконосъобразно фактическо бездействие по см. на чл.256 АПК, т.е. бездействието на административен орган по задължение, произтичащо пряко от нормативен акт или което той е длъжен да извърши по силата на закона.

Безспорно цитираните от ищеца разпоредби въвеждат задължение за администратора на лични данни да въведе подходящи технически и организационни мерки, за да гарантира и да е в състояние да докаже, че обработването се извършва в съответствие

с разпоредбите на Общия регламент за защита на данните – чл.24, параграф 1 и чл.32 от него. Същият подход е възприет и в цитираните разпоредби от ЗЗЛД.

Общозвестен е фактът, че на 15.07.2019г. медиите оповестиха информация за т.нар. „хакерска атака“, при която от електронните масиви на НАП неправомерно е била изтеглена информация с голям обем, съдържаща лични данни на множество български граждани. От предоставената от Комисията за защита на личните данни /КЗЛД/ информация с писмо изх.№ ППН-01-1670/05.11.2019г., се установи, че е осъществен неототоризиран достъп до базата данни на НАП, неразрешено разкриване и разпространение на следните категории лични данни на физически лица: имена, ЕГН и адреси на български граждани, телефони, електронни адреси и друга информация за контакт, данни от годишни данъчни декларации на физически лица, данни от справките за изплатени доходи на физически лица, данни от осигурителните декларации, данни за здравноосигурителни вноски, данни за издадени актове за административни нарушения и пр. В неправомерно достъпената и разпространена в интернет пространството информация, според КЗЛД, се съдържат лични данни на общо 6 074 140 физически лица, което включва 4 104 786 живи физически лица, български и чужди граждани, и 1 959 598 починали физически лица.

Следователно е налице противоправно деяние. Това противоправно деяние, обаче, само по себе си не обосновава извод, че е следствие от незаконосъобразното бездействие на ответника да изпълни произтичащи от посочените по-горе разпоредби на регламента и закона задължения да осигури достатъчна надеждност и сигурност на информационната си система и да защити физическите лица във връзка с обработването на личните им данни и че не е резултат от престъпно деяние по см. на Наказателния кодекс, и който резултат е настъпил въпреки положените усилия за предотвратяването му. Общозвестно е обстоятелството, че за т.нар. „хакерска атака“ е образувано досъдебно производство за компютърно престъпление, за което към момента на приключване на устните състезания, няма данни да е приключило. Касае се за противоправно поведение от страна на трети лица, довело до негативния резултат – неототоризиран достъп до базата данни на НАП. Обратно на възприетата от ищцовата страна теза, този негативен резултат не презюмира противоправно поведение на администратора на лични данни, изразяващо се в бездействие на последния да приложи подходящи технически и организационни мерки за осигуряване защитата на базата данни така, че срещу нея по никакъв начин, от никого и с никакви средства да не може да бъде достъпено. Възприемането на тази теза би означавало, че всеки, който е станал обект на каквото и да било посегателство, следва да понесе отговорност, че е допуснал извършването на същото, тъй като не е положил достатъчно грижи за предотвратяването му.

За доказване изпълнение на задълженията си, произтичащи от регламента и закона, ответникът е представил по делото Политика по информационна сигурност на НАП, Версия 3.0, май 2016г., Методика за оценка на риска – Приложение № 3 към процедура ПФИС 7, Версия 1.1, ноември 2015г., Инструкция № 2/08.05.2019г. за мерките и средствата за защита на лични данни, обработвани в НАП и реда за движение на преписки и заявяване на регистри, Заповед № 3-ЦУ-1436/15.10.2018г. на изпълнителния директор на НАП, с която са утвърдени указания за обработване и съхраняване на данни, Заповед № 3ЦУ-746/25.05.2018г. на изпълнителния директор на НАП, с която е утвърдена политика за защита на личните данни в НАП /приложена към заповедта/, Процедура „Оценка на риска за информационната сигурност“, номер

ПФИС 7, версия В, Заповед № ЗЦУ-586/30.04.2014г. на изпълнителния директор на НАП за внедряване считано от 01.05.2014г. на Система за управление на сигурността на информацията в НАП. Посочените документи са приети като доказателства по делото и не са оспорени от ищеца. Твърдението на пълномощника му, че те не установяват фактическото изпълнение на предписаните мерки остана недоказано поради проявената от страната процесуална пасивност, въпреки дадените от съда указания в тази насока във връзка с разпределението на доказателствената тежест. Предвид това съдът приема, че не е налице първият елемент от фактическия състав на отговорността по чл.1, ал.1 ЗОДОВ. Отсъствието на който и да е от елементите на фактическия състав обуславя извод за неоснователност на исковата претенция.

За пълнота на изложението следва да се посочи, че за установяване на причинените му неимуществени вреди, изразяващи се в притеснения, страх и опасения за възможна злоупотреба с личните му данни, станали достъпни вследствие т.нар. „хакерска атака“, и причинно-следствената връзка между тях, ищецът е приложил към исковата молба скрийншот на кратко текстово съобщение от 03.09.2019г., 18,00 часа /л.16 по делото/, със следното съдържание: „НАП: По заявка номер 9873 ИМА неправомерно разкрити лични данни“. За кого се отнасят личните данни и в какъв обем са разкрити от приложеното доказателство не става ясно.

От показанията на свидетеля С. С. И. – тъст на ищеца, се установи, че доскоро са живеели заедно със семейството на дъщеря му. Получили обща информация от медиите за пробива в информационните масиви на НАП. При направената от тях проверка разбрали, че ищецът, свидетелят и съпругата му са обект на нерегламентиран достъп на личните им данни. Ищецът бил притеснен най-много, тъй като не можел да си обясни какви са последиците от това. Не знаели какво да правят – да си сменят сметките, адресите, пин-кодовете. Ищецът се променил – станал затворен, лутал се в неизвестността какво ще стане. Притеснявал се от всичко, включително, че може да бъде отвлечен, че може да бъдат употребени данните му, тъй като има дебитна сметка като служител на железниците. Това продължило до края на 2019г., когато се ориентирали към завеждане на дела. Посочва, че също води дело срещу НАП по същия въпрос. Съдът цени показанията на свидетеля в съответствие с разпоредбата на чл.172 ГПК при съобразяване на обстоятелството, че освен роднина на ищеца, води дело със същия предмет като настоящото и срещу същия ответник.

Според съда „изтичането“ на лични данни в публичното пространство е нормално да предизвика емоционален дискомфорт у всеки човек. Възприето е в съдебната практика обаче, че настъпилите неимуществени вреди следва да не са хипотетични и евентуални, а реални. А именно доколко факта на неправомерен достъп до базата съхранявани от НАП лични данни и публичното им оповестяване се е отразил върху живота на ищеца – дали и как това е довело до влошаване на самочувствието му, самооценката му, работата му, отношенията му в семейството, с близките и приятелите му, здравословното му състояние и пр. В тежест на ищцовата страна е да докаже тяхното настъпване и в какво конкретно се изразяват. От показанията на свидетеля и другите доказателства по делото не се установи реално настъпване на конкретни неимуществени вреди. Доказателствата по делото сочат на пасивно поведение от негова страна – въпреки че се е притеснявал и не е знаел какво да прави по същество, съдейки от приложения към исковата молба скрийншот, той е проверил едва на 03.09.2019г. дали е засегнат от т.нар. „хакерска атака“, т.е. е бездействал почти два месеца.

Доколкото в настоящото производство по реда на чл.204, ал.4 АПК не бе установено незаконосъобразно бездействие на ответника, както и настъпили вреди, причинна връзка е безпредметно да бъде обсъждана и следва да се приеме, че също не е налице. Следва да бъде отбелязано, че съгласно чл.4 ЗОДОВ, държавата дължи обезщетение за всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането. В случая евентуалните вреди за ищеца са причинени по-скоро не от твърдяното бездействие на НАП, а от публичното оповестяване в интернет пространството на достъпените по неправилен начин негови лични данни, което представлява действие опосредстващо настъпването на крайния резултат. Следователно по причинно-следствената верига са налице опосредстващи факти, които изключват пряката причинна връзка между деянието и вредите.

Доказателствената тежест за установяване наличието на предпоставките по чл.1, ал.1 ЗОДОВ се носи от ищеца, търсещ присъждане на обезщетение за понесени вреди. В тежест на ищеца е доказването на всеки елемент от фактическия състав на отговорността по чл.1 ЗОДОВ. В конкретния случай не се установи по делото незаконосъобразно фактическо бездействие на ответника, настъпването на вредоносен резултат и пряка причинна връзка между тях.

Неоснователността на главния иск обуславя неоснователност и на свързания с него акцесорен иск за присъждане на лихва върху сумата на обезщетението. Предвид горното исковете следва да се отхвърлят като неоснователни.

Водим от изложеното, Административен съд София-град, Второ отделение, 40-ти състав

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ иска с правно основание чл.1, ал.1 ЗОДОВ, предявен от С. И. Ц. срещу Националната агенция за приходите за присъждане на сумата в размер на 1000 лева, представляваща обезщетение на ищеца за причинените му неимуществени вреди, изразяващи се в притеснения, страх и опасения за възможна злоупотреба с личните му данни, станали достъпни вследствие т.нар. „хакерска атака“, при която от електронните масиви на НАП неправомерно е била изтеглена информация в голям обем, съдържаща множество лични данни на български граждани, съобщение, за която е било публикувано от медиите на 15.07.2019г., ведно с иска за присъждане на законната лихва върху сумата на обезщетението, считано от 15.07.2019г. до окончателното ѝ изплащане.

Решението може да бъде обжалвано с касационна жалба в 14-дневен срок от съобщаването му чрез Административен съд София-град пред Върховен административен съд.

Решението да се съобщи на страните чрез изпращане на препис от него по реда на чл.137 АПК.

Съдия:

